

Наукові перспективи

Видавнича група

ВІСНИК науки та
освіти
ISSN 2786-6165 (ONLINE)

Bulletin of Science and Education

серії: філологія, культура і мистецтво,
педагогіка, історія та археологія, соціологія

№ 6(12) 2023

Видавнича група «Наукові перспективи»
Громадська організація
«Християнська академія педагогічних наук України»

«Вісник науки та освіти»

***(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,
Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)***

Випуск № 6(12) 2023

Київ – 2023

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Public organization

"Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine"

"Bulletin of Science and Education"

*(Series" Philology ", Series" Pedagogy ", Series" Sociology ",
Series" Culture and Art ", Series" History and Archeology")*

Issue № 6(12) 2023

Kiev – 2023

ISSN 2786-6165 Online
УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-6\(12\)](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-6(12))

«Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)»:
журнал. 2023. № 6(12) 2023. С. 801

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 30.06.2023, № 8/6-23)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології (спеціальність - 035 філологія).

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, громадської наукової організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання» та громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів філології, соціології, науки про освіту, історії, археології, а також, культурології та мистецтвознавства з метою їх впровадження у сучасний науково-освітній простір.

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходить застосування тематика наукового журналу.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Головний редактор: Гурко Олена Василівна - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна).

Редакційна колегія:

- ✦ Александрова (Верба) Оксана Олександрівна – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії музики Харківського національного університету імені І. П. Котляревського, (Харків, Україна)
- ✦ Вакулик Ірина Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
- ✦ Волошенко Марина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Державного університету "Одеська Політехніка" (Одеса, Україна)
- ✦ Вуколова Катерина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Дніпро, Україна)
- ✦ Головна Алла Василівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Співки краєзнавців України (Київ, Україна)
- ✦ Колмикова Олена Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- ✦ Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)
- ✦ Кошетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Куриш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- ✦ Линтвар Ольга Миколаївна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

- ✦ Литвинська Світлана Віталіївна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету, (Київ, Україна)
- ✦ Матійчин Ірина Мстиславівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри методики музичного виховання і диригування Навчально-наукового інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)
- ✦ Матяш Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✦ Мацько Віталій Петрович - доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (Хмельницький, Україна)
- ✦ Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✦ Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- ✦ Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмайльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- ✦ Міщенко Ірина Іванівна - кандидат мистецтвознавства, доцент, Заслужений працівник культури України, член Національної спілки художників України, доцент кафедри мистецтвознавчої експертизи Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✦ Ніколаєв Микола Ілліч - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методикі її навчання Ізмайльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- ✦ Осова Ольга Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземної філології Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Харків, Україна)
- ✦ Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- ✦ Потенко Людмила Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, директор Черкаського інформаційно-учбового тренінгового центру Національного університету «Одеська юридична академія», доцент кафедри іноземних мов НУ «ОЮА», членкиня Центру українського-європейського наукового співробітництва (Одеса, Україна)
- ✦ Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- ✦ Прокопович Лада Валеріївна - доктор філософських наук, професор кафедри культурології та філософії культури Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
- ✦ Робак Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Харків, Україна)
- ✦ Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського (Одеса, Україна)
- ✦ Сидоренко Сергій Іванович - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Січкаренко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)
- ✦ Скляр Ірина Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології, доцент кафедри світової літератури Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ Донбаський Державний педагогічний університет, постдокторант (м. Дніпро, Україна)
- ✦ Степанова Наталя Михайлівна - кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти, заступник з науки директора ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (Черкаси, Україна)
- ✦ Стратулат Наталя Вікторівна, кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри правничої лінгвістики Національної академії внутрішніх справ, (Київ, Україна)
- ✦ Супрун Володимир Миколайович – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- ✦ Тележкіна Олеся Олександрівна - доктор філологічних наук (спеціальність "Українська мова"), доцент, професор кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, (Харків, Україна)
- ✦ Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- ✦ Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- ✦ Чікарькова Марія Юріївна - доктор філософських наук (спец. "філософія культури"), професор кафедри філософії та культурології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)
- ✦ Шандра Наталя Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- ✦ Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- ✦ Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- ✦ Щербак Олена Володимирівна - кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна)
- ✦ Янкович Олександра Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (Тернопіль, Україна)
- ✦ Ярослав Сирник - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «ФІЛОЛОГІЯ»

- Knyshevyytska L.V.** 14
*TO THE PROBLEM OF RELATIONSHIP BETWEEN PERSONALITY
TYPES AND LEARNING STRATEGIES IN A SECOND/FOREIGN
LANGUAGE LEARNING SETTING*
- Zadorizhna N.I., Havryliuk M.R.** 26
BRITISH ROYAL FAMILY IMAGE IN MASS MEDIA
- Вернюк Я.С.** 44
*ТРАДИЦІЙНЕ ТА ІННОВАЦІЙНЕ В ДЕКОРАТИВНОМУ
МИСТЕЦТВІ (на прикладі вишивки)*
- Воробйова С.В.** 57
*ЖІНОЧІ ХАРАКТЕРИСТИКИ В АНГЛОМОВНИХ ТА
УКРАЇНОМОВНИХ ПРИСЛІВ'ЯХ*
- Грек М.О.** 71
*АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ
АНГЛОМОВНИХ РЕКЛАМНИХ СЛОГАНІВ УКРАЇНСЬКОЮ
МОВОЮ*
- Діброва О.В.** 79
*МІЛІТАРНІ МАРКЕРИ В МОВІ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ
XX – XXI СТОЛІТЬ*
- Ємець О.В., Гуцал К.В.** 91
*ГРА СЛІВ У ПЕРЕКЛАДІ СУЧАСНИХ ГУМОРИСТИЧНИХ
ТЕКСТІВ : ЛЕКСИЧНІ ТА СТИЛІСТИЧНІ АСПЕКТИ*
- Зінченко О.А., Краснопольський В.Е., Артеменко Ю.О.** 102
*СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНОГО
МОДЕЛЮВАННЯ У МАШИННОМУ ПЕРЕКЛАДІ (НА
ПРИКЛАДІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)*
- Князян М.О., Войтенко Л.І.** 117
*ВІДОБРАЖЕННЯ ДИТИНСТВА У ТВОРАХ ФРАНЦУЗЬКИХ
ПИСЬМЕННИКІВ М. ПАНЬОЛЯ ТА Р. ГОСІННІ: СПІЛЬНЕ ТА
ВІДМІННЕ НА СЮЖЕТНО-ЖАНРОВОМУ РІВНІ*

Кузьменко Т.М., Декало О.О., Свида-Сусіденко Т.В. 126
*РОЗВИТОК МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ (БАКАЛАВРІВ/
МАГІСТРІВ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ) У ПРОЦЕСІ ЗАСТОСУВАННЯ
СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ*

Мельничук О.Д. 138
*ІМПЛІЦИТНИЙ ЧИТАЧ ТА СТРУКТУРА НАРАТИВНОЇ
КОМУНІКАЦІЇ*

Мороз М.Ю. 149
*ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ГЕНДЕРНО-МАРКОВАНИХ
ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ
МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ*

Морозовська Л.Ф., Стрелок Н.В., Стахмич Ю.С. 162
*АНГЛОМОВНА КРОС-КУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ФІЛОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ*

Онищенко М.Ю. 177
*РОЛЬ САМООСВІТИ ТА НАВЧАННЯ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ У
ПОКРАЩЕННІ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ НАВИЧОК ФІЛОЛОГІВ –
МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ*

Пасік Н.М. 191
*СЕМАНТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ДІЄСЛОВА ВІДЧУВАТИ В
ХУДОЖНЬОМУ МОВЛЕННІ Є. ГУЦАЛА*

СЕРІЯ «ПЕДАГОГІКА»

Boiko L.M. 205
*FOSTERING STUDENTS' INDEPENDENT WORK WHILE
LEARNING ENGLISH ONLINE*

Davydova N.V., Dekusar G.G. 216
*NON-VERBAL COMPONENT ROLE IN FOREIGN LANGUAGE
TEXT ACTIVITY FORMATION PROCESS*

Koval Yu.A. 232
*MODEL OF THE FORMATION OF A STUDENT'S
ENVIRONMENTAL CULTURE IN THE EDUCATIONAL
ENVIRONMENT OF A TECHNICAL COLLEGE*

- Апельт Г.В., Приймак Л.Б., Савчук Н.І.** 242
*ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕ-
ТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ЯК ДРУГОЇ
ІНОЗЕМНОЇ У ЗДОБУВАЧІВ ЗВО СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ*
- Батюк А.М., Макаренко Н.Г.** 255
*ІНТЕГРАТИВНА ФІТНЕС-СИСТЕМА В АСПЕКТІ ІННОВАЦІЙ У
СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ*
- Безлатня Л.О., Гармата О.М., Герасимчук О.Л., Притуляк Т.С.,
Гарбич Я.В.** 267
*ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ*
- Вишківська В.Б., Малінка О.О., Лобачук І.М.** 280
*ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
І ПРОЄКТУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗВО*
- Воробйова О.П.** 293
*ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПРОФ-
ОРІЄНТАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК СКЛАДОВОЇ НЕПЕРЕРВНОЇ
ОСВІТИ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД*
- Врочинська Л.І., Фасолько Т.С., Найдюк І.С.** 306
*ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНИХ ВЗАЄМИН МІЖ ДІТЬМИ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ*
- Гулич М.М.** 318
*ВИКОРИСТАННЯ КАЗОК ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ*
- Дороніна Т.О., Іванова В.В.** 327
*HARD SKILLS TA SOFT SKILLS У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНДАРТИ
ВЧИТЕЛЯ*
- Євсюков О.Ф., Пономарьова М.С., Золотарьова С.А., Засядьковк А.О.** 338
*ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ТА ВЕКТОР СТРАТЕГІЧНИХ РІШЕНЬ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА*
- Зеленська О.П.** 354
*МЕТОДИЧНІ ПРИНЦИПИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У НЕМОВНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ*

- Іваниюта О.В., Яницька О.Ю.** 376
ДІАГНОСТИКА ЗМІСТОВНИХ КОМПОНЕНТІВ ВІЗУАЛЬНОГО МИСЛЕННЯ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ
- Івженко І.Б., Голубенко Т.О., Дичко О.О.** 388
ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ (СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ) В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
- Ковальчук О.В., Волкова А.С., Шуляк С.О.** 401
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ У ЗВО В УКРАЇНІ У СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ
- Козубцов І.М.** 414
МОДЕЛЬ СИСТЕМИ СТУПЕНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО НАУКОВОЇ-ДІЯЛЬНОСТІ В «ЦИФРОВОМУ ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ»
- Комар І.В., Пасічник Т.В., Соляр Т.Я.** 431
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ
- Кройтор О.П., Ковальчук І.В.** 442
ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ ТА ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
- Кульбач Л.М., Швидун Л.Т., Міхіна Н.О.** 458
ОСВІТНІЙ КОУЧИНГ ЯК ЕФЕКТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ДОСЯГНЕННЮ ЖИТТЄВОГО УСПІХУ
- Лавренчук Т.С., Ліпісовецька О.М., Мальченко М.С.** 472
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ
- Лалак Н.В., Фенчак Л.М.** 482
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ
- Маруховська-Картунова О.О., Ришак Н.І., Гапончук О.М.** 496
РОЛЬ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЯК SOFT SKILLS У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

- Меленишин Н.Б.** 509
*ТРАДИЦІЙНІ БІСЕРНІ ПРИКРАСИ УКРАЇНЦІВ ЯК ЗАСІБ
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ
ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ*
- Меленишин Н.Б., Ступак Г.А.** 523
*ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ДІЯЛЬНОСТІ
У СИТУАЦІЯХ ВОЄННОГО ЧАСУ*
- Михайлюк Н.В., Мохамед Ламааши, Лещінська А.В.** 537
*ДІЛОВЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ
КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО БАКАЛАВРА БАНКІВСЬКОЇ
СПРАВИ*
- Мулеса П.П., Юрченко А.О.** 547
*КРИТЕРІЇ І ПОКАЗНИКИ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
МАТЕМАТИКИ ТА ІНФОРМАТИКИ ДО ВИКОРИСТАННЯ
ЗАСОБІВ ВІРТУАЛЬНОЇ НАОЧНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ*
- Пасечник С.В., Співачук В.О.** 562
ДИДАКТИЧНА СУТНІСТЬ ІНТЕГРОВАНОГО ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ
- Приблуда Л.М.** 576
*НАВИЧКИ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА
ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ: ДО
ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ*
- П'ятакова Г.П.** 587
*ЖИТТЄСТІЙКІСТЬ ЯК ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ
МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА: В КОНТЕСТІ МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ*
- Семенов М.В., Турський О.Ю.** 600
*ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ
ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЗДАТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ
ЗДІЙСНЮВАТИ ІНЖЕНЕРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДРОЗДІЛУ
НГУ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ*
- Тройніна С.О., Паланичко О.В., Київська К.І.** 610
*ОСВІТА В ЦИФРОВОМУ ВІЦІ: ЯК ГОТУВАТИ ФАХІВЦІВ ДО
ВИКОРИСТАННЯ НОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ІНСТРУМЕНТІВ*

Фокша О.М. 623
*ПЕДАГОГІЧНІ УМІННЯ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ
ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНОЇ
МОВИ*

Харченко О.О. 635
*ОСНОВНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ У ГАЛУЗІ ЦИФРОВОЇ
ОСВІТИ У ЄПВО*

Шакун Н.А., Зівенко О.В., Сальник І.В. 646
*ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У STEAM-
ОСВІТІ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ*

СЕРІЯ «ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ»

Бровко Б.А., Миронюк Л.В. 657
*ГРИГОРІЙ ІЛІЧ НОВИЦЬКИЙ – ВІЙСЬКОВИЙ, ПОЛІТИЧНИЙ
ЗАСЛАНЕЦЬ, ЕТНОГРАФ*

Бровко Б.А., Миронюк Л.В. 671
*«КРАТКОЕ ОПИСАНИЕ О НАРОДЕ ОСТЯЦКОМ»
Г.І. НОВИЦЬКОГО*

Зекунов І.С., Журило Д.Ю., Кабачек В.В. 681
*НАУКОВА ТА ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА ПРОФЕСОРА ХІМІЇ
ІВАНА КРАСУСЬКОГО В ІСТОРІОГРАФІЇ*

Курдина Ю.М., Гірник А.В. 695
*ПАМ'ЯТКИ МІСТА ДОЛИНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ
ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ*

Левчук К.І. 710
*ТРАНСФОРМАЦІЯ ДОКТРИНИ «ТРЕТЬОГО РИМУ» В
ІДЕОЛОГІЮ «РУССКОГО МИРА»*

Марченко О.М. 721
*ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЕТНОГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ
В ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ІСТОРІЇ*

Священко З.В., Тацієнко В.С. 733
*ЩОДЕННЕ ЖИТТЯ ПОЛЬСЬКОЇ ШЛЯХТИ КИЇВСЬКОЇ
ГУБЕРНІЇ В СУЧАСНІЙ ПОЛЬСЬКІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ*

Синявська О.О. 743
ЗАСНУВАННЯ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ В ОДЕСІ НА ПОЧАТКУ ХІХ ст .

Телегуз І.О., Телегуз А.В. 756
ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ ЄВГЕНА ЧИКАЛЕНКА НА ШПАЛЬТАХ
УКРАЇНСЬКОЇ ГАЗЕТИ «СВОБОДА» В США

Шевчук Т.В. 766
ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ В КИЇВСЬКОМУ ІНСТИТУТІ ШЛЯХЕТНИХ
ДІВЧАТ ЗА СПОГАДАМИ ВИХОВАНОК

СЕРІЯ «КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО»

Семенчук В.В. 775
ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ КУПАЛЬСЬКОЇ ОБРЯДОВОСТІ УМАНЩИНИ
(НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ПІСНІ «ЩО ТА
МАРІЯ В ХАТІ РОБИТЬ»)

Шкурко В.Ю. 790
ТВОРЧИСТЬ ТА КРЕАТИВНІСТЬ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ ПРИ
ВИБОРІ ЗАЧІСОК

УДК 32.019.5:273

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-6\(12\)-710-720](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-6(12)-710-720)

Левчук Костянтин Іванович доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України та філософії, Вінницький національний аграрний університет, вул. Сонячна 3, м. Вінниця, тел.: (093)751-11-31, <https://orcid.org/0000-0003-0459-622X>

ТРАНСФОРМАЦІЯ ДОКТРИНИ «ТРЕТЬОГО РИМУ» В ІДЕОЛОГІЮ «РУССКОГО МИРА»

Анотація. Актуальність дослідження викликана агресією російської федерації проти України яка відбувається під лозунгами захисту т.з. «руського міра». Ця політико-релігійна доктрина з початку свого зародження слугувала обґрунтуванням агресивної російської імперської політики спрямованої на поневолення навколишніх народів і в першу чергу українського народу.

При написанні статті було застосовано як загальнонаукові, так і спеціально-історичні методи. Зокрема, системний підхід, який базується на принципах багатофакторної обумовленості, дозволив врахувати вплив політичних, релігійних та культурних чинників на розвиток ідей «руського міра» та їх вплив на становлення та формування периферійного (стосовно західної цивілізації) соціуму. Згідно з принципами об'єктивності та всебічності акцентувалася увага на виявленні антихристиянської, антиукраїнської спрямованості теорії та практики сучасних adeptів «руського міра».

Встановлено, що доктрина «Москва – Третій Рим» з'явилася на початку XVI ст. в умовах піднесення Московської централізованої держави. Вона була ідеологією, яка возвеличувала владу правителя Московії та визнавала єдино правильною та істинною московську версію православного християнського вчення. Ця релігійна теорія обґрунтуванню права Москви на захоплення нових територій та сприяла зародженню в ментальності росіян великодержавного шовінізму. З часом недовіра та ненависть до інших народів трансформувалася в консервативно-охоронне вчення XIX ст. під назвою «офіційна народність», а на початку XXI ст. стараннями патріарха московського Кирила (Гундяєва) переросла в ідеологію «руського міра».

Розглянуто аргументацію православних богословів які доводять єретичність ідей «руського міра» та його відхід від вчення Вселенської церкви.

Ключові слова: «Третій Рим», «руський мір», ересь, православна церква, Московія, агресія.

Kostiantyn Levchuk Ivanovych Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of Department of History of Ukraine and Philosophy, Vinnytsia National Agrarian University, Soniachna St., 3, Vinnytsia, tel.: (093) 751-11-31, <https://orcid.org/0000-0003-0459-622X>

TRANSFORMATION OF THE «THIRD ROME» DOCTRINE INTO THE «RUSSIAN WORLD» IDEOLOGY

Abstract. The relevance of the study is caused by the aggression of the Russian Federation against Ukraine, which is taking place under the slogans of the protection of the so-called «Russian world» (Russkii mir) . This politico-religious doctrine, from the beginning of its inception, served as a justification for the aggressive Russian imperial policy aimed at enslaving the surrounding peoples and, first of all, the Ukrainian people.

When writing the article, both general scientific and special-historical methods were used. In particular, the systematic approach, which is based on the principles of multifactorial conditioning, made it possible to take into account the influence of political, religious and cultural factors on the development of the ideas of the «Russian world» (Russkii mir) and their influence on the formation and formation of a peripheral (relative to Western civilization) society. In accordance with the principles of objectivity and comprehensiveness, attention was focused on revealing the anti-Christian, anti-Ukrainian orientation of the theory and practice of modern followers of the «Russian world» (Russkii mir).

It was established that the doctrine «Moscow - the Third Rome» appeared at the beginning of the 16th century. in the conditions of the rise of the Moscow centralized state. It was an ideology that glorified the power of the ruler of Muscovy and recognized the only correct and true Moscow version of Orthodox Christian teaching. This religious theory served to substantiate Moscow's right to seize new territories and contributed to the birth of great-power chauvinism in the mentality of Russians. Over time, mistrust and hatred of other peoples transformed into a conservative and protective doctrine of the 19th century. under the name «official nationality», and at the beginning of the XXI century. through the efforts of the Moscow Patriarch Gundyayev, it was transformed into the ideology of the «Russian world» (Russkii mir).

The arguments of Orthodox theologians who prove the heretical ideas of the «Russian world» (Russkii mir) and its departure from the teachings of the Universal Church are considered.

Keywords: «Third Rome», «Russian world» (Russkii mir), heresy, Orthodox Church, Muscovia, aggression.

Постановка проблеми. 24 лютого 2022 року російська федерація розпочала відкриту агресивну війну проти України. Головною метою загарбників є ліквідація незалежної української держави, відродження російської імперської деспотії на землях колишнього Радянського Союзу, фізичне знищення або витіснення за кордони України всіх захисників та носіїв української ідентичності, насильницька русифікація українського народу.

Зрозуміло, що подібні цілі війни мають бути закамouflьовані для широкого загалу, так як і слово «війна» московським пропагандистами було замінено на вираз «спеціальна воєнна операція». Ідеологічним прикриттям для загарбницької війни проти України та одночасно «образом майбутнього» для прихильників агресії служать ідеї так званого «русского міра», які активно пропагуються очільниками кремля та представниками російської православної церкви.

Агресивна риторика adeptів «русского міра» направлена не тільки на жителів російської федерації, але і на громадян України. Тому ми, захищаючи своє право на свою землю, маємо захищатися від спроб знищення нашої історії, мови та культури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історичні передумови агресії росії проти України, критика положень агресивної ідеології «русского міра» розглядається в працях П. Гай-Нижника [1], І. Буркута [2], О. Власюка [3], О. Оглобіна [4], І. Рущенко [5]. Теологічна критика єретичного вчення московської церкви викладена в Декларації про вчення «русского міра», що підготовлена православними теологами з Волоської академії богословських досліджень [6].

Мета статті – вивчення причин зародження, історичного розвитку та сучасне трактування концепції «русского міра».

Виклад основного матеріалу. «Російська церква поділяє відповідальність за воєнні злочини, скоєні в Україні, разом із політичною владою цієї країни. Церковні та державні лідери в Росії були співучасниками злочину агресії та поділяють відповідальність за такі злочини, як шокує викрадення українських дітей», [7] заявив Патріарх Константинопольський Варфоломій I, який перебував з візитом у Вільнюсі наприкінці квітня 2023 року. Головна причина

розв'язаної московським режимом війни лежить у площині агресивної та еретичної ідеї «русского міра», яка була народжена московською церквою. Слід відзначити еволюцію агресивної московської ідеології: від ідеї «Москва – Третій Рим, через ідеологію офіційного народництва XIX ст. – до фашистських практик XXI століття, освячених нинішнім керівництвом московської церкви.

На початку XVI ст. стараннями псковського ченця Філатея була сформульована концепція «Третього Риму», згідно з якою Москва є третій Рим, бо два перші Рими впали під натиском еретиків та невірних. Цар Московський є єдиним у всесвіті християнським царем, та по сумісництву, управителем Вселенської апостольської церкви. Цей Рим стоїть і стоятиме до кінця часів, бо четвертому Римові не бути.

Зародження москвоцентричної месіанської теорії багатьма істориками трактується як реакція на спробу католицького Риму підкорити православні церкви за допомогою Флорентійської унії, падінню під ударами турецьких завойовників Візантійської імперії та звільненню від ординського поневолення Московії у 1480 році.

Як відзначає відомий український дослідник XX ст. О. Оглобін «ідея III Риму, висловлена Філатеем в його «посланнях» ... залишалася ще вільною думкою книжника, не освяченою авторитетом Московської церкви, ні визнаною офіційно урядом Московської держави.» [4, с. 31] Але за часів правління Івана Грозного (1533-1584) Московська держава, остаточно подавивши самостійність Новгородської та Псковської земель, розпочинає активну загарбницьку політику. Москва веде війни з великим князівством Литовським, захоплює землі колишньої Золотої Орди: Казанське, Астраханське та Сибірське ханства. Тому ідея «Третього Риму» була використана для формування державницької ідеології молодій хижій московській державі, яка продовжувала практику ординських завойовників.

Головну роль в процесі перетворення концепції «Третього Риму» на державну ідеологію Московського царства належить Московській церкві та зокрема, митрополитові Макарію, який очолював її за часів правління Івана Грозного. В усіх творах Макарія послідовно і яскраво проведена ідея єдності «русської історії», держави, церкви, династії й царської влади, як теократичної монархії [4, с. 32]. На його думку московська держава є безпосереднім і законним спадкоємцем Візантійської імперії. Право на самодержавне правління Московського царя виводилося з божественного походження його влади: не тільки родичання з династією останніх імператорів Візантії, але і поява легенди про походження московської правлячої династії від родини імператора Римської імперії Августа.

Отже, відбулося формування схеми московської історії, яка стала визначальною для зазіхань Москви на території інших народів. В середині XVI ст., буквально через три десятки років після появи цієї концепції, за правління першого московського царя Івана Грозного розпочалася активна експансія молодого царства за межі своєї території. Ідея «Третього Риму» отримала найвище благословення. Більше того, тільки в ідейних проявах «Третього Риму» ця держава могла існувати і розвиватися.

Утворення Московського патріархату було свідченням триумфу ідеї «Третього Риму». Те, що тодішній константинопольський патріарх Ієремія призначив московського митрополита на посаду патріарха в очах усього православного світу нібито свідчило про те, що другий Рим – Константинополь відступив свої права на користь Московської влади. Саме з 1589 року уявлення про Москву – Третій рим стає офіційною державною та церковною московською ідеологією.

Але правління Бориса Годунова призвело до ослаблення Московської держави, та мало не до її падіння. Лише в середині XVII ст. послаблення Польщі та звернення козацької України за протекцією до Московського царя надали друге дихання цій ідеології. Московське царство активізує зовнішню політику, направлену проти головного ворога «християнського» світу на півдні – Туреччини, яка була спадкоємцем другого Риму – Константинополя. В цих умовах не тільки відроджується теорія «Третього Риму», але ця ідея захоплює усі верстви московської спільноти та стає національною.

Єдиною дійсною небезпекою для Москви та її загарбницької ідеології стала саме Українська козацька держава. Ця держава була під зверхністю Константинопольського патріархату – другого Риму. Патріарх Ієрусалимський Паїсій, вітаючи нового православного володаря – Богдана Хмельницького, виразно показував всьому православному світові на якому боці симпатії Вселенського православ'я. Це була пряма загроза ідеям «Третього Риму» та монополії Московської церкви на першість та домінування в православному світі. Поразка козацького війська під Берестечком в 1651 році та Переяславська угода 1654 року призвели до підкорення української Церкви московському патріархові та забезпечили існування ідеології «Третього Риму».

Фактично саме з того моменту, коли виникли такі єретичні, чорносотенні, реакційні течії, як «Третій Рим» або «русский мір» розпочалася проповідь «особливого російського шляху». Московському населенню почала нав'язуватися думка про особливий «російський

народ-богоносець», про його особливу мету, «російську духовність» та іншу маячню.

В 1686 році під тиском Москви Вселенський патріархат видав Акт, в якому надавалося право висвячувати Київського митрополита Московському патріарху, при тому що сама митрополія мала залишатися у складі Вселенського патріархату. Однак, трансформація Московського царства у Російську імперію положила початок посиленню влади самопроголошеного російського імператора Петра I, який був ворогом української державності та незалежної від його влади церкви. Результатом реформування церковної справи в російській імперії в 1722 році було запровадження «Святійшого Синоду», на чолі з імператором, який управляв справами московської церкви замість патріарха. При цьому були ліквідовані залишки української церковної автономії разом із Київською митрополією.

Протягом XIX ст. ідеологія «Москви – Третього Риму» трансформувалася в теорію офіційного народництва, яка була озвучена за правління Миколи I. Автором теорії став граф Уваров. У її основі лежали консервативні погляди на просвітництво, науку, літературу. Коротким девізом прихильників цієї теорії став вираз «Православ'я, Самодержавство, Народність» який з'явився як антитеза девізу Великої французької революції «Свобода, рівність, братерство». Саме в цей час у росії почала чітко формуватися консервативно-охоронна політична доктрина. Формула графа Уварова була ідеологічним обґрунтуванням політики Миколи I початку 1830-х років, а надалі служила своєрідним прапором для консолідації політичних сил, які виступають за «самобутній» шлях історичного розвитку росії. Необхідність формулювання даної ідеології саме в рамках Міністерства народної освіти відбувалася з тих підстав, що в той період саме цей державний орган багато в чому відповідав не лише за навчання, а й за формування ідеологічних установок у молоді.

Прихильники теорії офіційної народності вважали, що тільки в такий спосіб Росію можна захистити від революційного впливу країн Заходу, у яких у цей період відбувалося кілька великих революцій. Деякі прихильники особливого шляху росії осмислювали теорію офіційної народності як ідею єднання царя та російського народу, яка відбувається завдяки наявності сполучної православної віри та безумовної любові у останнього до росії та імператора. Ідеї офіційної народності полягали в охороні російського народу від західного лібералізму, демократії, які, розбещували народ, відвертали людей від проблем країни на користь самих себе.

З особливою ненавистю прихильники царизму ставилися до спроб української інтелігенції виступити на захист прав і свобод українського народу: «Видно шлях, по якому молоді люди дійшли до слов'янської ідеї. Спочатку вони, займаючись історичними пошуками, зупинилися на думці відновити та підтримувати все народне і стародавнє, а згодом, все більш заглиблюючись почали вважати священними та достойними до наслідування лише старі звичаї, а наприкінці приєднали до цього пропозиції політичні, виділяючи в історії стародавню вольницю деяких слов'янських племен» [8, с. 232].

В ХХІ столітті середньовічна доктрина «Москва – Третій Рим» змінила назву на «руський мір» та стала обґрунтуванням агресивної війни росії проти незалежної української держави. Російське вторгнення в Україну, яке розпочалося 24 лютого 2022 року, є загрозою існування для українського народу, що належить до православної християнської традиції. Крім того, велику тривогу викликає те, що вищі ієрархи російської православної церкви (РПЦ) відмовилися назвати вторгнення – вторгненням, натомість обмежившись розпливчастими заявами про необхідність збереження миру у світлі «подій» та «військової операції» в Україні, наголошуючи водночас на братських відносинах українців і росіян, що становлять разом «святую Русь», покладаючи провину за агресію на ворожий «Захід», і навіть вимагаючи від своїх громад молитися словами, які по суті висловлюють підтримку військовим діям.

Підтримка, яку багато ієрархів Московського Патріархату надали війні Володимира Путіна проти України, вкорінена в тоталітарному за своїм характером різновиді православного еретичного вчення, відомого під назвою «руський мір». Це лжевчення виявилось привабливим для багатьох членів московської Православної Церкви.

У своїх виступах президент Володимир Путін та патріарх московський Кирило (Гундяєв) протягом останніх 20 років неодноразово посилювалися на ідеологію «руського міра» та розвивали її положення. Починаючи з 2014 року, коли Росія анексувала Крим та розпочала гібридну війну в Україні на території Донбасу, і аж до початку повномасштабної війни в Україні та вже під час війни, Путін та патріарх Кирило використали ідеологію «руського міра» як головне обґрунтування необхідності вторгнення.

Суть цього вчення в тому, що існує якась наднаціональна російська сфера впливу або цивілізація, яка також називається «Свята Русь», до якої входять росія, Україна та Білорусь (іноді також Молдова та Казахстан), а також етнічні російські та російськомовні люди по

всьому світу. Відповідно до цього вчення, «русский мір» має єдиний політичний центр (Москва), єдиний духовний центр (Київ, «мати міст російських»), єдину мову (російську), єдину церкву (російська православна церква, Московський Патріархат), і одного для всіх патріарха (патріарх Московський і всієї Русі), який діє у «симфонії» з одним для всіх президентом/царем (Путіним), який керує цим «русским міром», підтримуючи особливу духовність, моральність та культуру, спільні для всього Російського світу.

Цьому «русському міру», (каже вчення), протистоїть розбещений Захід на чолі зі США та народами Західної Європи. На Заході вже перемогли «лібералізм», «глобалізація», «християнофобія», які пропагують гей-паради «права гомосексуалістів», і ненависть до росії. Заходу і тим православним, які впали в розкол і в оману (такі як Вселенський Патріарх Варфоломій та інші помісні Православні церкви, які його підтримують), знову і знову протистоїть Московський патріархат, разом із Володимиром Путіним. Вони – справжні захисники православного вчення, яке вони розуміють у термінах традиційної моралі та жорсткого дотримання традиції та поклоніння перед Святою Руссю.

З часу інтронізації патріарха Кирила у 2009 році провідні діячі Московського патріархату, а також представники російської держави постійно використовували ці положення, щоб зруйнувати богословські засади православної єдності. Принцип національного устрою Церкви засуджено на Константинопольському соборі 1872 року. «Ми відкидаємо та засуджуємо племінний поділ, тобто племінні відмінності, народні чвари та розбіжності у Христовій Церкві, як противні євангельському вченню та священним законам блаженних отців наших, на яких затверджена Свята Церква і які, прикрашаючи людське суспільство, ведуть до Божественного. Тих, хто приймає такий поділ за племенами і дерзає засновувати на ньому небувалі досі племінні зборища, ми проголошуємо, згідно з священними канонами, чужими Єдиної Кафолічної та Апостольської Церкви і справжніми схизматиками». [9]

Лжевчення етнофілетизму є основою ідеології «русского міра». Якщо ми вважаємо ці неправдиві постулати істинними, то Православна Церква перестане бути Церквою Євангелія Ісуса Христа, апостолів, Нікео-Константинопольського Символу віри, Вселенських Соборів та Отців Церкви. Єдність стає по суті неможливою. [6]

Тому, як заявляють православні богослови, ми відкидаємо брехню «русского міра» та ганебні дії російського уряду, який розв'язав війну

проти України. Ця війна мерзенна і не може бути виправдана християнським вченням за потуранням російської православної церкви. Це вчення глибоко неправославне, нехристиянське і вороже людству. Подібно до того, як росія вторглася в Україну, так і Московський патріархат патріарха Кирила вторгся в Православну церкву викликаючи поділ і чвари, які не тільки призводять до незліченних жертв, але й ставлять під загрозу душі людей та спасіння вірних.

Висновки. Отже, доктрина «Москва – Третій Рим» з'явилася на початку XVI ст. в умовах піднесення Московської централізованої держави. Вона була ідеологією, яка возвеличувала владу правителя Московії та визнавала єдино правильною та істинною московську версію православного християнського вчення. Це положення слугувало абсолютним обґрунтуванням права Москви на захоплення нових територій та сприяло зародженню в ментальності росіян презирливого і зверхнього відношення до навколишніх народів, які потребують звільнення від влади єретиків та іновірців. З часом недовіра та ненависть до інших народів трансформувалася в консервативно-охоронне вчення XIX ст. під назвою «офіційна народність», а на початку XXI ст. стараннями РПЦ перетворилася в ідеологію «русского міра».

Оцінюючи ідеологію «русского міра» православні богослови відзначають ознаки його відступу від вчення Вселенської церкви. Зокрема, слід відзначити спробу РПЦ закріпити в суспільній свідомості антихристиянську ідею про наявність у сучасному світі «абсолютного добра» - адептів «русского міра» та «абсолютного зла» - бездуховного Заходу. Подібні ідеї були доволі органічними в часи мусульманських завоювань або середньовічних хрестових походів, але сьогодні є ознакою релігійного екстремізму. РПЦ перетворюється на тоталітарну секту. Діяльність її філії в Україні – української православної церкви, яка на словах розірвала всі зв'язки з російською церквою, загрожує національній безпеці української держави та духовному здоров'ю громадян.

Література:

1. Агресія Росії проти України: історичні передумови та сучасні виклики: [колект. монографія] / П. П. Гай-Нижник [та ін.]; керівник проекту, упоряд., наук. ред. П. П. Гай-Нижник ; НДІ українознавства. Київ: МП Леся. 2016. 584 с.: мал., табл. URL: <http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc/2016doc.agresiya-rosii.php>

2. Буркут І. Фантом «русского мира»: політологічні студії про російсько-українську війну й не тільки. Чернівці: Друк Арт. 2019. 255 с.

3. Власюк О. С. Кремлівська агресія проти України: роздуми в контексті війни: монографія. Київ: НІСД. 2017. 302 с. Бібліогр.: С. 297–302.

4. Оглобін О. Московська теорія III Риму в XVI-XVII ст. Мюнхен. 1951. 55 с. <https://diasporiana.org.ua/ideologiya/2066-ogloblin-o-moskovska-teoriya-iii-rimu-v-xvi-xvii-stol/>

5. Рущенко І. П. Війна цивілізацій: анатомія російсько-українського конфлікту: монографія. Київ: Києво-Могилянська академія. 2020. 436 с.

6. A declaration on the «Russian world» (Russkii mir) teaching. <https://publicorthodoxy.org/2022/03/13/a-declaration-on-the-russian-world-russkii-mir-teaching/>

7. Російська церква і уряд поділяють відповідальність за злочини в Україні, - Вселенський Патріарх. <https://www.lrt.lt/ua/novini/1263/1944261/rosiis-ka-tserkva-i-uriad-podiliaiut-vidpovidal-nist-za-zlochiny-v-ukrayini-vselens-kii-patriarkh-varfolomii-i>

8. Бойко Ю.М., Левчук К.І. Лісостепова Україна напередодні великих реформ 19 століття: Населення, суспільство, освіта у дзеркалі статистики: монографія / за ред. Ю.М. Бойка. Вінниця : ТВОРИ. 2022. 280 с.

9. Кіпрський архієпископ Хризостом II звинуватив РПЦ у ересі етнофілетизму. <https://vgoru.org/post/kiprskij-arkhiepiskop-khrizostom-ii-obvinil-rukovodstvo-pts-v-eresi-etnofiletizma>

References:

1. Най-Нyzhnyk P. P. (2016). *Ahresiya Rosiyi proty Ukrayiny: istorychni peredumovy ta suchasni vyklyky. [Russia's aggression against Ukraine: historical background and modern challenges]*. Kyiv: MP Lesya 584 p. Retrieved from <http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc/2016doc.agresiya-rosii.php> [in Ukrainian].

2. Burkut I. (2019). *Fantom «russkoho mira»: politolohichni studiyi pro rosiys'ko-ukrayins'ku viynu y ne til'ky. [The phantom of the "Russian world": political studies on the Russian-Ukrainian war and beyond]*. Chernivtsi: Druk Art. 255 p. [in Ukrainian].

3. Vlasyuk O. S. (2017). *Kremlivs'ka ahresiya proty Ukrayiny: rozdumy v konteksti viyny : monohrafiya. [Kremlin aggression against Ukraine: reflections in the context of the war: monograph]*. Kyiv: National Institute of Strategic Studies/ 302 p. [in Ukrainian].

4. Ohlobin O. (1951). *Moskovs'ka teoriya III Rymu v XVI-XVII st. [The Moscow theory of III Rome in the XVI-XVII centuries]*. Munich: Ecclesiastical and Archaeological Commission of the Apostolic Visitor for Ukrainians in Western Europe. 55 p/ Retrieved from <https://diasporiana.org.ua/ideologiya/2066-ogloblin-o-moskovska-teoriya-iii-rimu-v-xvi-xvii-stol/> [in Ukrainian].

5. Rushchenko I. P. (2020). *Viyna tsyvilizatsiy: anatomiya rosiys'ko-ukrayins'koho konfliktu: monohrafiya. [War of civilizations: anatomy of the Russian-Ukrainian conflict: monograph]*. Kyiv: Kyiv-Mohyla Academy. 436 p. [in Ukrainian].

6. A declaration on the «Russian world» (Russkii mir) teaching. Retrieved from <https://publicorthodoxy.org/2022/03/13/a-declaration-on-the-russian-world-russkii-mir-teaching/>

7. *Rosiys'ka tserkva i uryad podilyayut' vidpovidal'nist' za zlochyny v Ukrayini, - Vselens'ky Patriarkh*. Retrieved from <https://www.lrt.lt/ua/novini/1263/1944261/rosiis-ka-tserkva-i-uriad-podiliaiut-vidpovidal-nist-za-zlochiny-v-ukrayini-vselens-kii-patriarkh-varfolomii-i> [in Ukrainian].

8. Boyko YU.M., Levchuk K.I. (2022). *Lisostepova Ukrayina naperedodni velykykh reform 19 stolittya: Naselennya, suspil'stvo, osvita u dzerkali statystyky: monohrafiya. [Forest-steppe Ukraine on the eve of the great reforms of the 19th century: Population, society, education in the mirror of statistics: monograph]* Vinnytsia: TVORY. 280 p. [in Ukrainian].

9. *Kiprs'kyy arkhiepyskop Khryzostom II zvyuvatyv RPTS u yeresi etnofiletizmu. [Cypriot Archbishop Chrysostom II accused the Russian Orthodox Church of the heresy of ethnophiletism]* Retrieved from <https://vgoru.org/post/kiprskij-arkhiepiskop-khrizostom-ii-obvinil-rukovodstvo-rpts-v-eresi-etnofiletizma> [in Ukrainian].